

Het Kenniscentrum Natuur en Leefomgeving

Innovatieve projecten gezocht voor studenten, docenten en het werkveld

— Marleen van den Ham (redactie)

In een uitwerking van de Human Capital Agenda Natuur en Leefomgeving werkt het Kenniscentrum Natuur en Leefomgeving aan een duurzame toekomst, waarbij het onderwijs wordt uitgebouwd met een onderzoekspoot. Partijen uit het werkveld worden opgeroepen met goede ideeën voor gezamenlijke, langlopende projecten te komen.

> Eind 2013 presenteerden de Nederlandse natuur- en landschapssector en het groene onderwijs hun gezamenlijke Human Capital Agenda (HCA). Hierin staan de leer- en innovatievragen in relatie tot de kwaliteit van mensen die nu en in de toekomst werken in de sector. De agenda is opgesteld omdat er in het domein 'natuur & leefomgeving' belangrijke ontwikkelingen gaande zijn, die vragen om professionalisering. Het gaat dan om veranderingen op het gebied van natuur en economie, samenleving, groen in de stad, participatie, nieuwe samenwerkingsvormen en gebiedsontwikkeling. Dit vraagt om nieuwe kennis en nieuwe competenties. De HCA wil meer verbanden tussen onderwijs, overheid en werkveld om zo 'medewerkers van de toekomst' te kunnen scholen, die bovenstaande uitdagingen kunnen invullen en die oplossingen kunnen bieden voor innovatievragen uit het werkveld.

Het onderwijs heeft samen met de overheid en het werkveld de HCA uitgewerkt tot een 'Kenniscentrum Natuur en Leefomgeving' dat in januari 2016 van start is gegaan. Op vier gebieden wil het Kenniscentrum van toegevoegde waarde zijn:

- Het ondersteunt bij het uitbouwen van het multidisciplinaire en regionale netwerk.
- Het geeft een impuls aan de kennisontwikkeling en innovatie, door projecten te starten of te versnellen.
- Het versterkt de kennisdeling en de kennisverspreiding door kennis uit het werkveld en

het onderwijs centraal te verzamelen en te ontsluiten.

- Het ondersteunt de onderwijsontwikkeling door het versterken van de brug tussen werkveld en onderwijs.

Uiteraard zijn er meer partijen op onderdelen van bovengenoemde gebieden actief. Het Kenniscentrum constateert echter dat 'natuur & leefomgeving' vaak geen expliciete plek heeft in de bestaande samenwerkingsverbanden. Ook wil het Kenniscentrum zich richten op andere gebieden, breder dan alleen de groene sector. De huidige initiatieven zijn volgens het Kenniscentrum vaak nog te versnipperd en het onderwijs is nog beperkt aangehaakt. Ook ziet het Kenniscentrum kansen om de samenwerking tussen MBO en HBO op het gebied van 'natuur & leefomgeving' te versterken.

Het Kenniscentrum wil op het gebied van natuur en leefomgeving het Centre of Expertise voor het HBO en het Centrum voor Innovatief Vakmanschap voor het MBO worden.

Organisatie

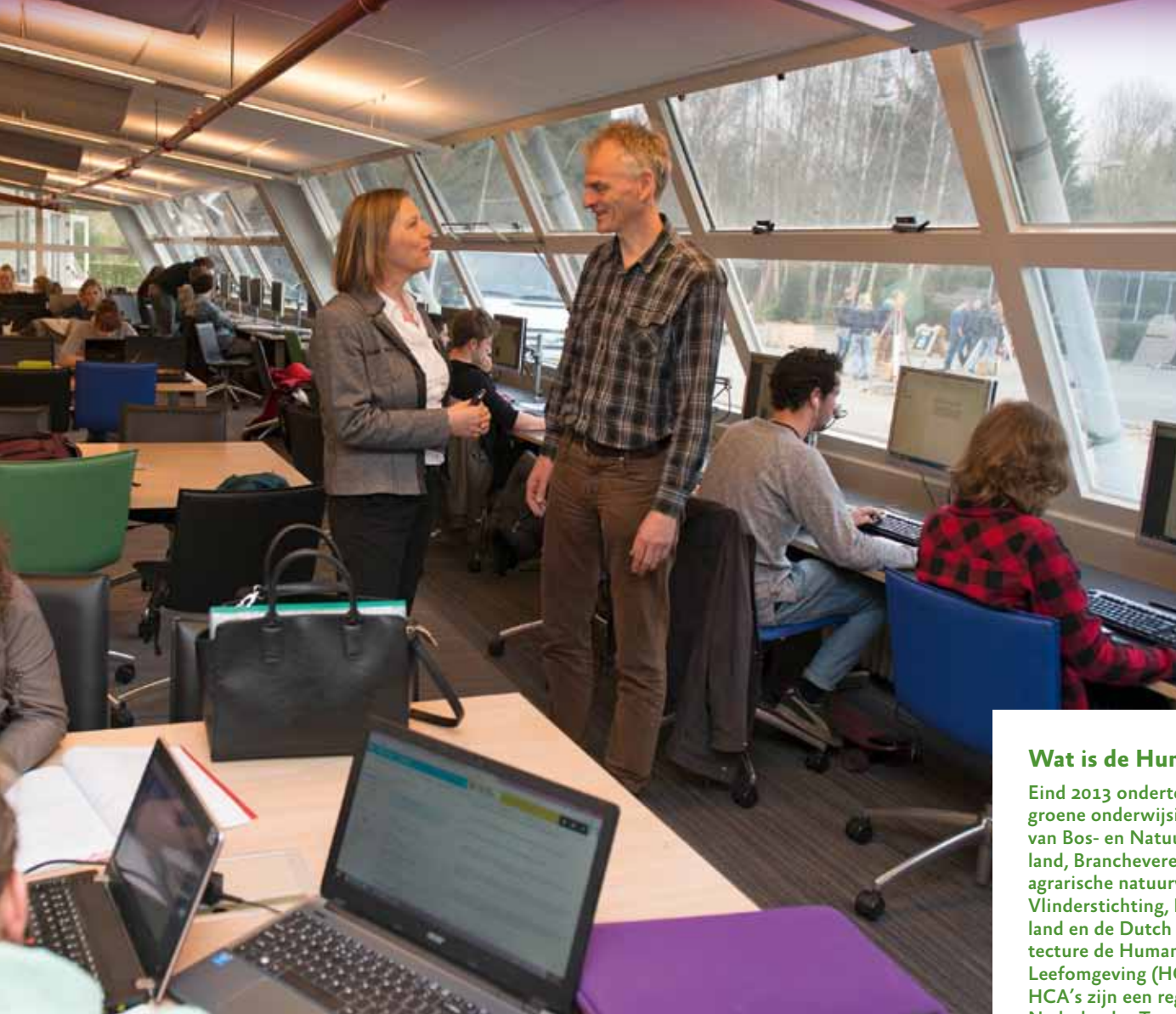
De groene agrarische hogescholen, de meeste groene AOC's, en organisaties als Natuurmonumenten, de Vereniging van Hoveniers en Groenvoorzieners en LandschappenNL hebben zich bij het Kenniscentrum Natuur en Leefomgeving aangesloten. Zij leveren elk een bijdrage in geld of in menskracht. De bijdrage in natura kan bestaan uit het vormgeven en opbouwen van het Kenniscentrum, het deelnemen aan onderwijsontwikkeling, het participeren in projecten, het bijdragen aan een lectoraat, het verzorgen van gastdocentschap, het bieden van plaatsen voor stage en afstuderen, het participeren in een curriculumcommissie of het bijdragen aan wervingscampagne voor studenten. Het ministerie van Economische Zaken ondersteunt het initiatief vanwege de beoogde landelijke samenwerking, de ambities om de kwaliteit van onderwijs en onderzoek bij HBO en MBO te verhogen en verbetering van de aansluiting met het werkveld. Een subsidie is toegezegd onder de voorwaarde dat het businessplan voor het Kenniscentrum voldoet aan criteria op het gebied van landelijke samenwerking, verhogen van de kwaliteit van onderwijs en onderzoek

en aansluiting met het werkveld. Ook vindt het ministerie het belangrijk dat er publiek-private of publiek-publieke cofinanciering is en dat er focus is op onderwijs, onderzoek en innovatief vakmanschap. Omdat er nog aandachtspunten waren op aspecten als focus en slagkracht is in 2015 besloten dat het Kenniscentrum in eerste instantie een subsidie voor de duur van een jaar zou krijgen. Uitgangspunt daarbij is dat de EZ-gelden ter stimulering dienen. Zodra het Kenniscentrum haar bestaansrecht heeft bewezen, moet het financieel op eigen benen staan. Na 2019 moeten de inkomsten worden verworven uit 'in natura'-bijdragen door strategische partners en onderwijspartners, 'cash'-bijdragen door strategische partners, een opslag op projecten voor projectparticipanten en inkomsten uit overige subsidiestromen.

Innovatievraagstukken uit het werkveld

Drie thema's staan centraal in het nieuwe Kenniscentrum: 'ontwikkeling van maatschappelijk natuurbeheer', 'integrale gebiedsontwikkeling en nieuwe functiecombinaties' en 'ontwikkeling naar een duurzame stad' (bijvoorbeeld natuur-inclusieve landbouw, ecosysteemdiensten of groenedaken). Binnen deze drie thema's is het de bedoeling om praktijkgerichte onderzoeksprojecten uit te voeren die nieuwe kennis gaan opleveren. Het

Evelyne van Dongen en Derk Jan Stobbelaar van het Kenniscentrum Natuur en Leefomgeving ontvangen graag innovatieve ideeën om in het centrum uit te werken.

gaat niet zozeer om kleine opdrachten van enkele weken, maar vooral om langdurige projecten van enkele maanden tot enkele jaren. Het Kenniscentrum roept het werkveld op om met goede ideeën voor gezamenlijke, langlopende projecten te komen. Enkele projecten zijn reeds gestart, zoals de vormgeving van een Community of Practice over rendabel particulier bosbeheer waaraan de VBNE en de Federatie Particulier Grondbezit deelnemen. Een project samen met Natuurmonumenten richt zich op het vormen van communities om te komen tot betere verbinding met de maatschappij. Binnenkort zal meer informatie te vinden zijn over de voorwaarden voor de projecten op een speciale website van het Kenniscentrum. Daarop zal ook een agenda staan met data waarop bijeenkomsten in het veld worden georganiseerd. Een eerste wapenfeit moet een symposium over natuur-inclusieve landbouw zijn, dat komende zomer zal plaatsvinden.<

redactie@vakbladnbl.nl

Dit artikel kwam tot stand met input van Evelyne van Dongen en Derk-Jan Stobbelaar (Kenniscentrum Natuur en Leefomgeving).

Centres of Expertise en Centra voor Innovatief Vakmanschap

In het systeem van de topsectoren komt de verbinding tussen het werkveld en het onderwijs tot stand via Centres of Expertise (CoE's) en Centra voor Innovatief Vakmanschap (CIV's).

Binnen het Hoger Agrarisch Onderwijs zijn nu zes expertisethema's: Food, AgroDier, GreenPorts, Open Teelten, Biobased Economy en sinds kort dus het Kenniscentrum Natuur & Leefomgeving. Centres of Expertise zijn door het Rijk ingesteld om het hoger onderwijs nadrukkelijker te koppelen aan regionale economische speerpunten. Elk CoE heeft samen met het bedrijfsleven een aantal inhoudelijke thema's gedefinieerd. Op die thema's worden projecten uitgevoerd, vaak via praktijkgericht onderzoek, met studenten, medewerkers en het bedrijfsleven. Een CoE helpt bedrijven om het HBO-onderwijs te vernieuwen en toegepast onderzoek uit te voeren. Het onderwijs richt zich daarmee dus ook vraaggestuurd onderzoek.

Vanuit de gezamenlijke Agrarische Onderwijs Centra is een aantal Centra voor Innovatief Vakmanschap opgericht: Tuinbouw & Uitgangsmaterialen, Agri & Food, Water, Passie voor Biobased en Eemsdelta. De CIV's leren van elkaar over business, samenwerkingsmodellen, community building, regiomakelaarschap en de ontwikkeling van leermiddelen. Tussen deze CIV's en het Kenniscentrum Natuur & Leefomgeving bestaat geen overlap op inhoud. Wel zijn er raakvlakken waarop kan worden samengewerkt.

Wat is de Human Capital Agenda?

Eind 2013 ondertekenden alle Nederlandse groene onderwijsinstellingen, de Vereniging van Bos- en Natuureigenaren, LTO Nederland, Branchevereniging VHG, de koepels van agrarische natuurverenigingen, SOVON, de Vlinderstichting, Landschapsbeheer Nederland en de Dutch School of Landscape Architecture de Human Capital Agenda Natuur en Leefomgeving (HCA).

HCA's zijn een regulier instrument van de Nederlandse Topsectoren. Topsectoren zijn gebieden waar het Nederlandse bedrijfsleven en onderzoekscentra wereldwijd in uitblinken. Het bedrijfsleven, universiteiten, onderzoekscentra en de overheid werken samen aan kennis en innovatie om deze positie nog sterker te maken.

- Agri & Food
- Chemie
- Creatieve Industrie
- Energieregelingen
- Hightech Systemen & Materialen
- Life Sciences & Health
- Logistiek
- Tuinbouw en Uitgangsmaterialen
- Water

Alhoewel Natuur & Landschap formeel geen Topsector is, staat deze sector voor dezelfde soorten uitdagingen als de topsectoren. Daarom heeft het ministerie van Economische Zaken het opstellen van HCA ondersteund. Doel van de HCA Natuur en Leefomgeving was door intensieve samenwerking tussen onderwijs en werkveld in de toekomst te komen tot voldoende goed gekwalificeerde groene professionals, die omgevingsbewust en integraal kunnen denken en ondernemen kunnen werken. Daarmee zou de groene sector zich verder versterken. De Human Capital Agenda richt zich op alle leerlingen, van VMBO tot WO, én op de huidige professionals.